

Η Επανάσταση του 1821 (Μια γενική Επισκόπηση)

*«Όσοι τόχ' αλκεον χέρι, βαρύ τοῦ φόβου αἰσθάνονται,
ζυγὸν δουλείας, ἄς ἔχῃσι, θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἑλευθερίαν».*

Εἰς Σάμον, Ἄνδρας Κάλβος.

Τὴν 3^η Φεβρουαρίου 1830 (22^η Ιανουαρίου, παλ. ημερ.) ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ρωσία υπέγραψαν τὸ Πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου, με τὸ ὁποῖο αναγνωρίσθηκε ἡ πλήρης ανεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος καὶ σηματοδοτήθηκε ἡ ἐναρξὴ τῆς υπάρξεώς της ὡς μέλους τῆς διεθνούς κοινότητος. Καθ' ὅλη τὴν διάρκειά της ἱστορίας ἐμφανίσθηκαν πολλὰ Ἑλληνικά κράτη, οὐδὲν ὅμως με τὴν ἐπωνυμία Ἑλλάς. ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΧΑΡΤΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΗΚΕ ΚΡΑΤΟΣ ΦΕΡΩΝ ΑΥΤὴ τὴν ὀνομασία. Τα ὅρια τοῦ νέου κράτους περιλάμβαναν τὴν Πελοπόννησο, τὴν Εὐβοία, τὴν Κυκλάδες καὶ μέρος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἡ γέννηση τῆς νέας Ἑλλάδος ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα μίας ἐνοπλῆς συγκρούσεως με ἑκατόμβες νεκρῶν, ἡ ὁποία διήρκησε 9 χρόνια. Το εὐλογημένο 21 ὑπῆρξε καρπὸς τοῦ πατριωτισμοῦ μας, τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως, τῆς ἐμφυτῆς ἀγάπης μας πρὸς τὴν ἐλευθερία, καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς τῆς φυλῆς μας. Οἱ πρόγονοί μας κέρδισαν τὴν ἐλευθερία τους με τὸν ἴδιον αἱματηρὸ τρόπο που τὴν στερήθηκαν.

Τὴν 29^η Μαΐου 1453, «Ἡ Πόλις Ἐάλω» με τὴν μεγαλοπρέπεια ἀρχαίας τραγωδίας, ἀποτέλεσμα περισσότερο τῆς ἠρωικῆς θυσίας τοῦ τελευταίου Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου ΙΑ' Δραγάση Παλαιολόγου καὶ λιγότερο τῆς ἠρωικῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ φρονήματος τῶν συγχρόνων του. Ὄταν ἡ Ἑυρώπη ἀναγεννιόταν ἀπὸ τὰ νάματα τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος, εμεῖς βιώνουμε τὴν πλέον ζοφερὴ περίοδο σκλαβιάς. Καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς τουρκικῆς τυραννίας σημειώθηκαν 11 ἐπαναστατικά κινήματα τὰ ὁποῖα ἀπέτυχαν με βαρὺ φόρο αἵματος λόγω κακῆς προετοιμασίας, ἐλλείψεως συντονισμοῦ καὶ περιορισμένης συμμετοχῆς. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 οφείλεται σε πολλοὺς παράγοντες.

Ὁ ἀγὼνας τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς ἐλευθερίας τους, μπορεῖ νὰ κατανεμηθεῖ σε τέσσερις φάσεις: Στὴν **προετοιμασία**, στὴν **ἐναρξὴ** στὴν **διεξαγωγή** καὶ στὴν **ἐπικράτηση** τῆς ἐπαναστάσεως. Πληθώρα γεγονότων συνέβαλαν στὸ αἴσιο πέρας τοῦ ἐλληνικοῦ ἀθλοῦ, ὀρισμένα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι σημαντικά, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶχαν καταλυτικὴ ἐπίδραση στὸ ἀγὼνα τῆς ανεξαρτησίας μας.

Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Ἡ διατήρηση τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀπὸ τὴν ἐκκλησία δὲν ἐπέτρεψε νὰ χαθεῖ ἡ ἐθνικὴ συνείδηση τῶν ὑπόδουλων Ἑλλήνων. Ἡ θρησκεία ταυτίσθηκε με τὴν ἀναγνώριση τῆς φυλετικῆς διαφορετικότητος ἀπὸ αὐτῶν τῶν μουσουλμάνων Ὀθωμανῶν.

Οἱ Ὀθωμανοὶ βασιζόμενοι στὴν στρατιωτικὴ τους ἰσχύ, δημιούργησαν μὴ ἀχανὴ αυτοκρατορία ἐκτεινόμενη σὲ Ἑυρώπη καὶ Ἀσία. Παρέμειναν ὅμως

στρατιώτες στην νοοτροπία και στην συμπεριφορά. Η Τουρκική διοίκηση δεν αντιμετώπισε ποτέ τους Έλληνες ως ισότιμους προς τους Οθωμανούς πολίτες, αλλά ως ραγιάδες, όρος που σημαίνει δούλος και κτήμα του Σουλτάνου. Τους είχαν ωστόσο ανάγκη, ως εργατικό δυναμικό, πηγή φορολογικών εσόδων, εμπόρους, ναυτικούς και τέλος υπαλλήλους της κυβερνήσεως και των διοικητικών κέντρων των διαφόρων επαρχιών. Οι υπόδουλοι Έλληνες στηριζόμενοι στο εμπορικό τους δαιμόνιο, την ναυτοσύνη τους και τις πνευματικές τους ικανότητες συγκέντρωσαν πλούτο, ισχύ και επιρροή. Οι Τούρκοι εθίστηκαν να ωφελούνται από τις υπηρεσίες των υπόδουλων και δεν φρόντισαν να κερδίσουν με το δικό τους μόχθο, αυτά που έμαθαν να απολαμβάνουν δωρεάν. Καταχράσθηκαν την εξουσία τους κυβερνώντας, όχι με γνώμονα τους νόμους ή το γενικό καλό, αλλά το φιλοδώρημα (μπαξίσι) που ελάμβαναν. Η διαφθορά της διοικήσεως αύξησε την τυραννία και την αυθαιρεσία, με αποτέλεσμα να καταστήσει την κατάσταση αφόρητο. *«Δεν επρόκειτο πλέον περί κράτους, αλλά περί ιεραρχίας ληστών που κινδυνεύαν και αυτοί, ο ένας από τον άλλον».*¹ Ο ανήθικος τρόπος ασκήσεως της εξουσίας δημιούργησε τις συνθήκες για την εξέγερση των υπόδουλων λαών.

Ο 18^{ος} αιώνας χαρακτηρίστηκε από την αύξηση του πληθυσμού των Ελλήνων, η οποία συνδυάστηκε με ραγδαία οικονομική άνοδο, απότοκο των διεθνών ευνοϊκών συγκυριών με επιστέγασμα την υπογραφή της συνθήκης του Κιουτσούκ Καϊναρτζή το 1774. Ο εμπορικός στόλος των Ελλήνων αυξήθηκε θεαματικά μετά το δικαίωμα χρήσεως της ρωσικής σημαίας από Έλληνες πλοιοκτήτες και της χορηγήσεως της αδειας ναυπηγήσεως πλοίων μεγάλου εκτοπίσματος. Την ίδια εποχή ιδρύθηκαν πολλοί εμπορικοί οίκοι, με παραρτήματα σε όλη την Ευρώπη.

Επιφανείς λόγιοι-οι διδάσκαλοι του γένους-εργάστηκαν άοκνα για την πνευματική ανάπλαση του ελληνικού λαού. Οι διακηρύξεις της Γαλλικής επανάστασης συνετέλεσαν στην ιδεολογική αφύπνιση των Ελλήνων. Ο θούριος του Ρήγα Φεραίου, αφύπνισε την συνείδηση των σκλαβωμένων και ενστάλαξε στην ψυχή τους την βεβαιότητα ότι, η ελευθερία τους δεν ήταν ένα άπιαστο όνειρο, αλλά ένας πραγματοποιήσιμος στόχος.

Τα ένοπλα τμήματα των αρματολών² και των κλεφτών ενέπνευσαν στους υπόδουλους Έλληνες την αμφισβήτηση προς την εξουσία του Σουλτάνου. Η συμπεριφορά αυτή συντήρησε την επιθυμία αποτινάξεως του δυσβάστακτου κατακτητικού ζυγού. Οι κλέφτες και οι αρματολοί αποτέλεσαν την απαιτούμενη «μαγιά», για την συγκρότηση των στρατιωτικών δυνάμεων του έθνους.

Με την δημιουργία της τάξεως των προκρίτων, οι Έλληνες απέκτησαν σε τοπική κλίμακα ένα είδος πολιτικής ηγεσίας, πέρα της εκκλησιαστικής, η οποία

¹ Διονύσιος Κόκκινος « Η Ελληνική Επανάσταση» 1^{ος} τόμος, σελ. 18.

² Η λέξη προέρχεται από την ιταλική «armatore», που σημαίνει τον εφοπλιστή και πειρατή και εξελληνίσθηκε στο αρματολός, για να περιγράψουν τον παράνομο. Υπό αυτή την ονομασία τούς χρησιμοποίησαν πρώτα οι Ενετοί, για την παροχή υπηρεσιών που στην συνέχεια παρείχαν και στους Τούρκους.

ωφέλησε πολλαπλά σε κρίσιμες στιγμές. *«Ἡ εἶναι βέβαιον ὅτι ἐνεργεῖται τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀναγέννησις, ἢ δὲν εἶναι τίποτα βέβαιον εἰς τὸν κόσμον»* διακήρυττε ἤδη στις αρχές του 19^{ου} αιώνας ο Αδαμάντιος Κοραΐς.

Όλα τα παραπάνω συνέβαλαν στην προετοιμασία του γένους για την ανάκτηση της ελευθερίας του και συνέβησαν φανερά. Οι εξεγέρσεις όμως προϋποθέτουν συνωμοτική προετοιμασία. Το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας, ο Νικόλαος Σκουφάς, ο Εμμανουήλ Ξάνθος και ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, ίδρυσαν την «Εταιρεία των Φιλικών». Η «Εταιρεία» αποσκοπούσε στην αφανή οργάνωση των Ελλήνων προς αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού. Γνωρίζοντας την δυσκολία που έχουμε ως λαός για την τήρηση της μυστικότητας, είναι άξιο θαυμασμού το γεγονός ότι δεν έγινε γρήγορα αντιληπτή η δραστηριότητα των «Φιλικών» από τις τουρκικές αρχές. Μετά την έναρξη της επανάστασης δεν είχε λόγο υπάρξεως, χωρίς όμως την Φιλική Εταιρεία δεν ήταν δυνατή η πραγμάτωση της.

Η ΕΝΑΡΞΗ

Το θαύμα του 1821 υπήρξε προϊόν καθολικής συμμετοχής όλων των Ελλήνων, ανεξαρτήτως καταγωγής, οικονομικής καταστάσεως, ή επαγγέλματος. Όπως ήταν αναμενόμενο αποδείχθηκε μια μακρά πορεία, η οποία για να ξεκινήσει, κάποιος έπρεπε να κάνει το πρώτο βήμα. Για την επανάσταση έγιναν δύο πρώτα βήματα. Ένα από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στο βορρά και ένα από τον Γρηγόριο Παπαφλέσσα στο νότο.

Την 24^η Φεβρουαρίου 1821, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, η κεφαλή της Φιλικής Εταιρείας, πέρασε από την Ρωσία στην Μολδοβλαχία. Στο Ιάσιο της Ρουμανίας, κίνησε τον τροχό της ιστορίας με την ιστορική του προκήρυξη: *«Μάχου υπέρ Πίστεως καὶ Πατρίδος»* και με την προτροπή *«Εἰς τὰ ὄπλα, λοιπόν, φίλοι, ἡ Πατρίς μᾶς προσκαλεῖ !»*, κηρύσσοντας την επανάσταση κατά των Τούρκων. Η συνεισφορά του υπήρξε ο καταλύτης των εξελίξεων, διότι κατεύθυνε τα τουρκικά στρατεύματα προς τις Παραδουνάβιες Επαρχίες, παρέχοντας τον αναγκαίο χρόνο για την εδραίωση της επανάστασης στην Νότια Ελλάδα.

Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης ως αξιωματικός εφήρμοσε στρατιωτική τακτική, ο Γρηγόριος Παπαφλέσσας στην Νότια Ελλάδα ενήργησε ως επαναστάτης. Για την έκρηξη της επανάστασης απαιτείται ένας κρίσιμος παράγοντας, ο οποίος θα θέσει το πυρ ενεργώντας όπως το καψύλλιο, άνευ του οποίου δεν είναι δυνατή η ανάφλεξη της πυρίτιδος. Τον ρόλο αυτό ανέλαβε ο ανυπότακτος, ριψοκίνδυνος, παρορμητικός, ερειστικός και ενθουσιώδης ρασοφόρος αγωνιστής, ο οποίος με τον πύρινο λόγο του, συνήγειρε τους σκλαβωμένους Έλληνες. Επί της ουσίας δημιούργησε την αταξία και την σύγχυση που είναι απαραίτητες για την έκρηξη μιας επανάστασης.

Η προσφορά αμφοτέρων υπήρξε ανεκτίμητη στην ανάσταση του έθνους μας.

Η ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ

Η εδραίωση της επανάστασης μετά την κήρυξη της, ήταν θέμα στρατιωτικής επικρατήσεως, τόσο στην ξηρά, όσο και στην θάλασσα.

Στην ξηρά, οι επαναστάτες διέθεταν πληθώρα οπλαρχηγών, οι οποίοι δεν είχαν όμως ικανότητες στρατιωτικής σχεδιάσεως. Ο στρατηγικός νους της επανάστασης υπήρξε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Χωρίς αυτόν η εξέγερση για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού δεν θα επετύγχανε. Ήταν γεννημένος στρατιωτικός, επιτελής και επιχειρησιακός συγχρόνως. Κατάφερε να «συνδυάσει» την κλέφτικη παράδοση με την ευρωπαϊκή τακτική. Οδήγησε τους Έλληνες στις πρώτες τους νίκες εναντίον των Τούρκων, στο Βαλτέτσι και στα Δολιανά (Μάιος 1821). Οι νίκες αυτές μεταμόρφωσαν τους ανεκπαιδευτους και φοβισμένους γεωργούς και κτηνοτρόφους σε θαρραλέους στρατιώτες. Καθόρισε ως στρατηγικό σκοπό της επανάστασης την κατάληψη της πρωτεύουσας της Πελοποννήσου. Οργάνωσε με αριστοτεχνικό τρόπο και ηγήθηκε της πολιορκίας της Τριπόλεως, μέχρι την άλωσή της (23 Σεπτ. 1821). Υπήρξε ο εμπνευστής και ο εκτελεστής του σχεδίου για την καταστροφή της στρατιάς του Δράμαλη στα Δερβενάκια, στον Άγιο Σώστη και στο Αγιονόρι (26-28 Ιουλ 1822). Μ' αυτές τις νίκες εδραιώθηκε η Επανάσταση. Μετά την καθολική σχεδόν επικράτηση του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο (1826), όταν φαινονταν ότι όλα είχαν χαθεί, κράτησε τους Έλληνες με το περίφημο: «*Φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους*».

Ο Τουρκικός στρατός δεν είχε εκσυγχρονισθεί, στα πρότυπα των Ευρωπαϊκών στρατών. Η οργάνωση, ο εξοπλισμός και η τακτική είχαν παραμείνει στο προηγούμενο αιώνα. Η διαφορά αυτή έγινε εμφανής, όταν αφίχθηκε ο Ιμπραήμ πασάς, που είχε αναθέσει την εκπαίδευση και διοίκηση του στρατού του σε Γάλλους Αξιωματικούς. Δεν συνέταξαν ένα σχέδιο συνολικής αντιμετώπισης των Ελλήνων επαναστατών και δεν υπήρξε συντονισμός των χερσαίων και ναυτικών επιχειρήσεων.

Από την πλευρά μας θα είχαμε συντομεύσει κατά πολύ την επανάσταση εάν είχαμε την ευφυΐα να αποδεχθούμε μια ενιαία διοίκηση όλων των επαναστατικών δυνάμεων και μία μόνο αρχή λήψεως πολιτικών αποφάσεων. Πέραν τούτου διακινδυνεύσαμε να τινάξουμε τα πάντα στον αέρα επιδιδόμενοι σε εμφύλιες συγκρούσεις φονεύοντες αλλήλους. Επιπλέον δεν εκμεταλλευτήκαμε την εμπειρία των φιλελλήνων στρατιωτικών για να μας εκπαιδεύσουν. Έπρεπε να υποστούμε την ταπεινωτική ήττα του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897, για να υιοθετήσουμε τις σύγχρονες στρατιωτικές τακτικές. Η αξιοποίηση των δύο δανείων που λάβαμε κατά την διάρκεια της επανάστασης υπήρξε η χειρότερη δυνατή, από απόψεως αγοράς στρατιωτικού υλικού. Το μοναδικό αξιόλογο πλοίο, που αποκτήθηκε από αυτά τα δάνεια, η φρεγάτα «Ελλάς», ανατινάχθηκε από τον Μιαούλη την 1^η Αυγούστου 1829, κατά την στάση για την ανατροπή του Καποδίστρια, στον ναύσταθμο του Πόρου.

Στην θάλασσα οι Τούρκοι διέθεταν μεγάλα πολεμικά πλοία με πολλά και μακρού βεληνεκούς πυροβόλα. Για την αντιμετώπισή τους οι Έλληνες αντιπαρέθεσαν πολλά εμπορικά πλοία εξοπλισμένα με μικρά πυροβόλα. Οι ανώτερες ναυτικές δεξιότητες και εμπειρία των ελληνικών πληρωμάτων σε συνδυασμό με την ευρεία χρήση των πυρπολικών, αντιστάθμισαν τα τουρκικά πλεονεκτήματα. Την 27^η Μαΐου 1821, ο Δημήτριος Παπανικολής, ήταν ο πρώτος που βύθισε στην Ερεσό της Μυτιλήνης ένα τουρκικό δίκροτο με πυρπολικό. Στην συνέχεια την 6^η Ιουνίου 1822 ο Κωνσταντίνος Κανάρης ανατίναξε την ναυαρχίδα του Καρά Αλή «Κινούμενο Όρος», στην Χίο. Μετά από αυτές τις απώλειες ο τουρκικός στόλος επέστρεψε στην Προποντίδα. Η ατολμία και η ανικανότητα των Τούρκων ναυάρχων βοήθησαν στην επικράτηση της ελληνικής επανάστασης, σε μια χώρα με εκατοντάδες νησιά και μεγάλο μήκος ακτών. Κατά την παρούσα περίοδο η Τουρκία ενισχύει σημαντικά τον πολεμικό της στόλο προκειμένου να κυριαρχήσει στην Ανατολική Μεσόγειο, επιδιώκοντας με την απειλή χρήσεως στρατιωτικής βίας να οικειοποιηθεί περιοχές στις οποίες έχουμε κυριαρχικά δικαιώματα.

Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ

Τα γεγονότα που συνέβαλαν στην επικράτηση της επανάστασης ήταν:

Διπλωματικά Γεγονότα

4 Απριλίου 1826. Το Πρωτόκολλο της Πετρούπολης.

Η Μεγάλη Βρετανία και η Ρωσία υπέγραψαν συμφωνία, με σκοπό την διαμεσολάβηση τους προς την Τουρκία, για τον τερματισμό της επανάστασης και την δημιουργία αυτόνομου ελληνικού κράτους. Η συμφωνία προέβλεπε και την χρήση στρατιωτικής βίας, για την αποδοχή της εκ μέρους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Την συμφωνία υπέγραψαν ο Βρετανός Δούκας του Ουέλλινγκτον, Στρατηγός Άρθουρ Γουέσλεϋ, ο Ρώσος Υπουργός Εξωτερικών Κάρολος Νέσελροτ και ο Ρώσος πρέσβης στο Ηνωμένο Βασίλειο πρίγκιπας Χριστόφορος Λίβεν. Υπήρξε το πρώτο διπλωματικό έγγραφο που αναγνώρισε την πολιτική ύπαρξη της Ελλάδος και ουσιαστικά κατέλυε την Ιερά Συμμαχία.

19 Μαρτίου-5 Μαΐου 1827. Η Γ' Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνης.

Οι συμμετέχοντες στην συνέλευση επέλεξαν τον Κόμη Ιωάννη Καποδίστρια ως πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδος με επταετή θητεία.

6 Ιουλ. 1827. Η Συνθήκη του Λονδίνου.

Υπογράφηκε μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις του φιλέλληνα Βρετανού πρωθυπουργού Γεωργίου Κάνιγκ, μεταξύ της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Γαλλίας.³ Οι τρεις χώρες ζήτησαν από την Υψηλή Πύλη την σύναψη ανακωχής με τους επαναστατημένους Έλληνες και την χορήγηση αυτονομίας, επικαλούμενες λόγους ανθρωπιστικούς και προστασίας του εμπορίου στην Μεσόγειο. Επί της ουσίας όμως

³ Την συνθήκη υπέγραψαν, ο Βρετανός Κόμης Γουίλιαμ Ντάντλεϋ, ο Ρώσος πρέσβης στο Ηνωμένο Βασίλειο πρίγκιπας Χριστόφορος Λίβεν, Ο Γάλλος Στρατηγός και Πρέσβης της Γαλλίας στην Σαρδηνία Ιούλιος Πολινιάκ.

προσπαθούσαν να προστατεύσουν τα συμφέροντα τους, στο ενδεχόμενο καταρρεύσεως της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

14 Σεπ. 1829. Η Συνθήκη της Ανδριανουπόλεως.

Η υπογραφή της σήμανε το τέλος του Ρωσο-Τουρκικού Πόλεμου του 1828 και την αναγνώριση της ανεξαρτησίας της Ελλάδος, από τον Σουλτάνο. Την υπέγραψαν ο Ρώσος Κόμης Αλεξέι Ορλώφ και ο Τούρκος Αμπντούλ Καντίρ-μπέη. Η Συνθήκη καθόρισε ως σύνορο της Ελλάδος με την Οθωμανική Αυτοκρατορία την γραμμή Μαλιακού-Αμβρακικού Κόλπου.

Στρατιωτικά Γεγονότα

8 Οκτωβρίου 1827. Η ναυμαχία του Ναβαρίνου.

Στον ομώνυμο κόλπο, στην Μεσσηνιακή Πύλο, οι ενωμένοι στόλοι της Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας νίκησαν κατά κράτος τον Τουρκο-αιγυπτιακό στόλο, χωρίς να έχει προηγηθεί κήρυξη πολέμου. Επικεφαλής των στόλων των χωρών τους ήσαν: ο Άγγλος αντιναύαρχος Εδουάρδος Κόρδιγκτον, ο Γάλλος υποναύαρχος Ερρίκος Δεριγνύ, ο Ρώσος υποναύαρχος Λογγίνος Χέϋδεν, ο Τούρκος Τακίρ Πασάς και ο Αιγύπτιος Μωχαρέμ Μπέης. Η ναυμαχία του Ναβαρίνου υπήρξε γεγονός αποφασιστικής σημασίας, για την ευόδωση της παραπαίουσας την περίοδο εκείνη ελληνικής επανάστασης. Η ναυμαχία του Ναβαρίνου πιστοποίησε ότι η υποστήριξη από τις μεγάλες δυνάμεις δίδεται μόνο όταν υπάρχει προσδοκία κέρδους. Είναι αφελές να ζητάς την βοήθεια άλλων χωρών επικαλούμενος τα δίκαια σου και μόνο. Στο Ναβαρίνο επιβεβαιώθηκε επιπροσθέτως ότι η στρατιωτική βία αποτελεί το έσχατο, αλλά το πειστικότερο των επιχειρημάτων στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής.

Αύγουστος 1828, Γαλλικό στράτευμα δυνάμεως 16.000, με επικεφαλής τον Στρατηγό Νικόλαο Μαιζόν, αφίχθηκε στην Πελοπόννησο, με αποστολή την εκδίωξη των αιγυπτιακών στρατευμάτων του Ιμπραήμ Πασά από την Ελλάδα.

Ιούνιος 1828-Σεπτέμβριος 1829. Ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος.

Ο πόλεμος τερματίστηκε με την υπογραφή της Συνθήκης της Ανδριανουπόλεως.

Δύο Αιώνες Μετά την Επανάσταση

Το 2021 εορτάζουμε τα 200 χρόνια από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης. Η επανάσταση πέτυχε το σκοπό της, που αφορούσε την ανάκτηση της ελευθερίας μας. Η δημιουργία ελεύθερου κράτους υπήρξε αποτέλεσμα της χρήσεως ένοπλου βίας τόσο από εμάς, όσο και από τις μεγάλες δυνάμεις που μας υποστήριξαν. Οι περισσότεροι αυτών που πολέμησαν, είχαν τα δικά τους όπλα, ήσαν εξοικειωμένοι με την χρήση τους και θεωρούσαν ατιμωτικό να τα στερηθούν. Είχαν συμφιλιωθεί με την ιδέα του θανάτου, προτιμώντας να πέσουν μαχόμενοι, παρά να παραδοθούν. Οι ψυχικές δυνάμεις των στρατευμένων, αλλά και των πολιτών μιας χώρας, αποτελούν το παράγοντα που μπορεί να πολλαπλασιάσει ή να μηδενίσει την στρατιωτική ισχύ ενός έθνους. Προς το παρόν δεν έχει βρεθεί υποκατάστατό του.

Οι πρωταγωνιστές και τα γεγονότα έχουν καλυφθεί από την αχλή του μύθου. Η απόσταση των δύο αιώνων που μας χωρίζει από εκείνη την εποχή, δεν μας επιτρέπει να αναπλάσουμε τις συνθήκες υπό τις οποίες αγωνίσθηκαν οι πρόγονοι μας. Το 1821 αποτινάξαμε τον τουρκικό ζυγό, βασιζόμενοι στο ένστικτο της αυτοσυντηρήσεως μας. Η αύξηση της εκτάσεως και του πληθυσμού της Ελλάδος υπήρξε αποτέλεσμα νικηφόρων πολεμικών αναμετρήσεων. Η αδυναμία ενσωματώσεως περιοχών επί των οποίων διαθέτουμε ιστορικούς τίτλους, υπήρξε αποτέλεσμα πολέμων στους οποίους ηττηθήκαμε. Από την μελέτη της ιστορίας εξάγονται δύο σκληρά, αλλά ρεαλιστικά διδάγματα. Ένα έθνος έχει τόση ανεξαρτησία και κυριαρχία, όση μπορεί να υπερασπισθεί. Η εφαρμογή του διεθνούς δικαίου προϋποθέτει δύναμη για την επιβολή του, άλλως το τετελεσμένο γεγονός υπερισχύει αυτού.

Η ανεξαρτησία μας από τους Τούρκους εξασφαλίσθηκε τελικά, λόγω της επεμβάσεως των Μεγάλων Δυνάμεων. Η απεξάρτησή μας από την υποστήριξη από άλλα κράτη θα μας εξασφαλίσει την πραγματική ελευθερία. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να νικήσουμε τον κακό μας εαυτό και να αναδείξουμε τα προτερήματά και τις αρετές μας. Ως έθνος είχαμε τις ευκαιρίες μας, τις οποίες όχι μόνο δεν αξιοποιήσαμε λόγω των σφαλμάτων μας, αλλά δοκιμάσαμε ανείπωτες καταστροφές. Έχουμε επιδείξει μια θαυμαστή ικανότητα να ανακάμπουμε, μετά από συμφορές που θα είχαν λυγίσει άλλους λαούς. Ο δρόμος προς την πραγματική ανεξαρτησία και την ευημερία που μας αξίζουν, περνάει μέσα από την φιλοπατρία, την εθνική ομοψυχία, την ιστορική αυτογνωσία και την υιοθέτηση του κανόνος του μέτρου στις σκέψεις και στις πράξεις μας. Θα πρέπει να μην λησμονούμε τους στίχους τού Ανδρέα Κάλβου:

*«Όσοι τὸ χάλκεον χέρι, βαρὺ τοῦ φόβου αἰσθάνονται,
ζυγὸν δουλείας, ἄς ἔχωσι, θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἢ ἐλευθερίαν».*

Παπάγου 3 Ιανουαρίου 2021
Αντιστράτηγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς